

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Сергій КВІТ

2022 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня магістра за спеціальністю
032 «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»
(галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»;
Освітньо-наукова програма: «Археологія»)

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 2 від 05.05 2022 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2022 р. для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з основ археології та давньої історії України, визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньо-наукової програми магістерського рівня.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») відбуватиметься **дистанційно в режимі онлайн на платформі Microsoft Teams** (дивись Додаток 11 до Правил прийому) у формі співбесіди з кожним вступником послідовно, під час якої кожен абітурієнт надає відповіді на три питання, вміщені в обраному ним білеті.

Кількість білетів - 24

Тривалість екзамену – 120 хв.

Зразок білета:

1. Первісність.
2. Скіфо – антична доба.
3. Слов'яни – Русь.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Предмет, джерела та завдання археології.

Первісна історія в системі історичних дисциплін.

Археологічна періодизація.

Періодизація кам'яної доби.

Головні етапи антропогенезу.

Пітекантроп як форма людських істот.

Неандерталець і його місце в антропогенезі.

Найдавніші людські істоти в Україні та їх матеріальна культура.

Пізній палеоліт України.

Мистецтво палеоліту.

Прильодовикові мисливці на мамонтів, бізонів та північних оленів..

Мезоліт України.

Криза мисливського господарства та її наслідки.

Неолітична революція та неолітизація України.

Неолітичні культури України.

Енеоліт України

Трипільська культура і перемога відтворюючого господарства в Україні.

Найдавніші скотарі півдня України.

Доба бронзи в Україні

Ямна, катакомбна, зрубна культури.

Походження індоєвропейців

Поширення заліза та соціально-економічні зрушення в Надчорномор'ї.

Поява номадизму та вершництва.

Кіммерійська проблема.
Скіфи в давній історії України.
Скіфська тріада.
Господарство скіфів.
Релігія скіфів.
Кургани скіфської еліти за даними археології.
Велика Скіфія за Геродотом.
Скіфо-перська війна.
Мала Скіфія.
Військова справа скіфів та сарматів.
Сармати
Господарство та матеріальна культура сарматів.
Історична періодизація античного світу Надчорномор'я.
Грецька колонізація Північного Надчорномор'я.
Римляни в Надчорномор'ї.
Міста-колонії Березань, Ольвія, Тіра, Херсонес, Пантикапей.
Вірування давніх греків.
Матеріальна культура грецьких колоній Надчорномор'я.
Господарство колоній Надчорномор'я.
Античне мистецтво Надчорномор'я.
Історія пошуків слов'янської прабатьківщини.
Вісло-одерська версія походження слов'ян.
Вісло-дніпровська концепція слов'яногенезу.
Зарубинецька культура.
Готи на території України.
Черняхівська культура.
Склавини і анти за даними археологічних досліджень празької та пенківської культур.
Слов'яни VIII-IX ст. території України (лука-райковецька культура).
Слов'янська міграція на Дунай та Балкани.
Слов'янська колонізація басейнів Прип'яті, Верхнього Дніпра, Оки, Верхньої Волги.
Номади раннього середньовіччя: гуни, авари, болгари, хозари.
Літописні племена Південної Русі.
Формування держави Русь за "Повістю минулих літ".
Варяги і Русь.
Хозари і Русь.
Візантія і Русь.
Перші київські князі IX-X ст.
Княжий Київ та його роль в консолідації держави.
Давньоруське місто та його функції.
Історичні етапи розвитку Київської Русі.
Русь і Степ. Печеніги, половці, чорні клобуки.
Татаро-монгольська навала.
Галицько-Волинське князівство.
Язичництво східних слов'ян Хрещення Русі та поширення писемності.
Поховальний обряд на Русі IX-XIII ст..
Господарство Київської Русі.
Мистецтво, літописання та освіта Русі.
Церковна архітектура Київської Русі.
Військова справа Київської Русі.
Походження українського народу.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

- Археологія України (навч. посібник під ред проф. Л.Залізняка). -К.: Либідь, 2005.
- Залізник Л.Л. Стародавня історія України. - К.: Темпора, 2019.
- Алексеев В. П. Першиц А.И. История первобытного общества. – М.,1990.
- Археология Украинской ССР. – т.1,2. – 1995, 1996.
- Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. В. Походження слов'ян. – К.,1991.
- Бунятян К.П. Давнє населення України. – К.,1999.
- Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – К., 1994.
- Гамкрелидзе Т.В., Иванов В.В. Индоевропейский язык и индоевропейцы. – Тб, 1984. – Т.1,2.
- Грушевський М. С. Звичайна схема «руської» історії і справа раціонального укладу історії східного слов'янства. – СПб, 1904.
- Грушевський М. С. Історія України-Руси. – т. 1. – К., 1991.
- Давня історія України. – Т.1,2. – К.,1995. Давня історія України. – Т.1–3. – К., 1999, 2000.
- Ефименко П.П. Первобытное общество. – К., 1953.
- Залізник Л.Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
- Залізник Л.Л. Від склавинів до української нації. – К., 1997.
- Залізник Л.Л. Передісторія України X-V тис. до н.е. – К., 1998.
- Залізник Л.Л. Первісна історія України. – К., 1999.
- Зубар В., Ліньова Е., Сон Н. Античний світ Північного Надчорномор'я. – К., 1999.
- Ильинская В. А. Тереножкин А. Й. Скифия VII-IV ст. до н.э. – К., 1983.
- История первобытного общества. – Т.1,2. – М., 1986.
- Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. – К., 1996.
- Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяева А.С. Античні держави Північного Надчорномор'я. – Україна крізь віки. – К., 1998.
- Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
- Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. – т.1,2. – М., 1973, 1974.
- Огієнко І. Українська культура. – К., 1918.
- Павленко Ю.В. Передісторія давніх русів. – К., 1994.
- Півторак Г. Українці. Зсідки ми і наша мова. – К., 1993.
- Ригведа. – М., 1989.
- Рыбаков Б. А. Язычество древних славян. – М., 1981.
- Словник-довідник з археології. – К., 1996.
- Станко В.Н., Гладких М.І., Сегеда С.П. Історія первісн. суспільства.К., 1999.
- Седов В.В. Славяне в раннем средневековье. – М., 1995.
- Сегеда С.П. Основи археології. – К., 1995.
- Степи Европейской части СССР в скифо-сарматское время. – М., 1989.
- Телегін Д.Я. Середньостогівська культура епохи міді. – К., 1978
- Тойнбі А.Д. Дослідження історії. – т. 1,2. – К., 1995.
- Толочко П.П. Київська Русь. – К., 1996.
- Толочко П.П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. – К., 1999.
- Толочко О.П., Толочко П.П. Київська Русь. – К., 1998.
- Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня історія України. – К., 1992.
- Чубатий М. Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй. – Нью-Йорк – Париж, 1964.
- Шнирельман В.А. Возникновение производящего хозяйства. – М., 1989.
- Шовкопляс І.Г. Основи археології. – К., 1972
- Этнокультурная карта территории Украинской ССР в I тыс. н.э. – К., 1985.
- Child G. The Aryans. – N.Y. 1926.

Gimbutas M. The Kurgan culture // Actes du VII CIPP. – Prague, 1970.
Mallory J. In Search of Indo-Europeans. – London, 1989.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») оцінюються за **200-бальною шкалою**.

Оцінювання співбесіди за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») здійснюється за такими критеріями:

Кількість балів за письмову екзаменаційну роботу	Критерії оцінювання
182 – 200	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді на всі 3 екзаменаційні питання, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
152 – 180	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді не менше ніж на 2 екзаменаційні питання або правильно, але недостатньо повно, відповів на всі 3 питання. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
120 – 150	Абітурієнт надав правильну та повну відповідь не менше ніж на одне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують задовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 99	Абітурієнт не надав правильної та повної відповіді на жодне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія»), якщо оцінка за співбесідою становить **100 – 200 балів**.

У випадку, якщо екзаменаційна оцінка становить **0 – 99 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 032 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія»)

V. АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ

5.1. Вступне випробування проводиться дистанційно з паралельною онлайн-присутністю вступника під час проходження іспиту на платформі Microsoft Teams з обов'язково увімкненою камерою.

Початок вступного випробування визначається розкладом вступних випробувань. Вступник повинен зайти на платформу та пройти процедуру ідентифікації (приблизно за 30 хвилин до початку).

У разі початку повітряної тривоги вступник має терміново повідомити членів комісії в чаті MS Teams групи. Іспит для цього вступника буде скасовано, а у вступника з'являється можливість скласти іспит у резервний час згідно з графіком.

5.2. Для реєстрації вступника на вступний іспит буде використана поштова скринька, яку вступник зазначив у своєму електронному кабінеті вступника.

5.3. Вступник отримує запрошення на пошту, вказану при реєстрації в електронному кабінеті вступника. Адміністрація НаУКМА не несе відповідальності за помилку в адресі електронної скриньки вступника, яка використовується для авторизації.

5.4. Приймальна комісія додає вступників до екзаменаційних груп відповідно до поданих заяв.

5.5. У день проведення випробування вступник долучається до відеоконференції під власним прізвищем, ім'ям та іменем по батькові повністю з обов'язково увімкненою камерою.

5.6. Вступник проходить ідентифікацію через представлення документу, який офіційно підтверджує особу вступника.

5.7. Вступник проходить вступне випробування з постійно увімкненою камерою. У разі, якщо камера буде вимкнена, екзаменаційна комісія не буде брати до розгляду результати вступного випробування.

5.8. При виникненні питання вступник може поставити його через чат зустрічі або вголос, «піднявши руку».

5.9. Мікрофони під час проходження тестування будуть вимкнені та за потреби вмикатимуться членами комісії.

5.10. Під час проведення ідентифікації вступників та тестування буде відбуватись запис.

5.11. Результати вступного іспиту Приймальна комісія оприлюднює протягом доби після завершення іспиту на сайті Приймальної комісії.

Голова фахової атестаційної комісії

доктор історичних наук В. І. Ключко